

PAPER DETAILS

TITLE: SEYF-i SARAYI`NIN GÜLISTAN TERCÜMESİ`NİN, SADI`NIN GÜLISTAN`I İLE
KARSILASTIRILMASI

AUTHORS: Nasrin Zabeti Miandoab

PAGES: 63-74

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/381927>

SEYF-İ SARÂÛÎ'NİN GÜLİSTÂN TERCÜMESİ'NİN SA'DÎ'NİN GÜLİSTÂN'I İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Nasrin Zabeti Miandoab*

Öz

Bu makalenin konusu, 13. yüzyılda İran sahasında eğitici-öğretici içerikli olarak yazılan Sa'dî'nin *Gülistân* eseri ile Seyf-i SarâÛî tarafından Kıpçak Türkçesine çevirisi arasındaki farklılıkları tespit ederek genel bir karşılaştırma yapmaktır.

Bu çalışmada tercümenin yanı sıra Seyf-i SarâÛî'nin çevirinin içine, konudan sapmadan ve aynı çerçeve içerisinde kaleme aldığı beyitler değerlendirilmiştir. Bunun dışında Seyf-i SarâÛî, Sa'dî'nin *Gülistân*'ında geçen bazı beyitleri genişleterek birkaç beyit halinde çevirmeyi de başarmış veya çeviriyi daha güzel ve beğenilir bir hale getirmek için mısraların yerini değiştirmiş; bazen metindeki ikinci mısrayı önce çevirmiştir. Fakat metnin içinde geçen beyitleri çeviriye almayarak, mazmun açısından farklı olan başka beyitler yazdığını da belirtmek gerekir. Söylemeye değer başka bir konu ise metinde geçen Arapça satır ve beyitlerle ilgilidir; ya eksik aktarılmış veya çeviriye alınmamışlardır.

Bu makalede yapılan incelemeden hareketle Seyf-i SarâÛî'nin iyi bir şair ve edip olarak yetiştirilmiş olduğu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kıpçak Türkçesi, Sa'dî, Gülistân, yazma, beyit ve mısra, Seyf-i SarâÛî, karşılaştırma.

63

A Comparison Between the Original Text of Sa'dî's Gulistan and Seyf-i Sarayî's Turkish Translation of Gulistan

Abstract

This study aims at presenting a general comparison between the original Persian text of Sa'dî's *Gulistan* and Seyf-i Sarayî's translation into Kipchak Turkish by identifying the discrepancies.

An evaluation of Seyf- Sarayî's translation along with his not incongruent interpolations is made. It can be observed that Sarayî has been successful in extending some verses into several verses or in relocating some, for instance through translating the second hemistich first, in order to achieve more subtlety and appraisal. It is worth mentioning that sometimes he has dismissed some verses by adding other verses conveying the same content. Another point is that generally Arabic lines and verses are not translated at all or have been transferred deficiently. This study once again proves Sarayî to be a well-educated man of letters.

Keywords: Kipchak Turkish, Sa'dî, Gulistan, Seyf-i Sarayî, manuscript, hemistich and verse, comparison.

*Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, nasrin.zabati@gmail.com, 0544 628 49 84.

Makale Gönderim Tarihi: 16.11.2017

Makale Kabul Tarihi : 04.12.2017

NÜSHA, 2017; (45):63-74

XVI. yüzyılda Altınordu'nun merkezi olan Saray şehrinde doğduğu sanılan Seyf-i Sarâyî, hayatının ilk devresini Harezm'de geçirdi. Kültür ve sanat ile ilgili eğitimini de bu çevreden aldı. Sonra Altınordu ve Kıpçak bölgelerinde bulundu. Daha sonra Mısır'a giderek kıymetli eserlerini Memlûk sahasında yazdı. Kıpçak Türkçesine çevirdiği Sa'dî Şirâzî'nin *Gülistân* eserini H. 1391'de Mısır'da tamamladı. Eserin tek nüshası Hollanda'da Leiden Akademisi Kütüphanesi Nu. 1553'te bulunmaktadır. Ali Fehmi Karamanlıoğlu bu nüshanın tenkitli metniyle dizinini 1967'de doçentlik tezi olarak hazırlamıştır.

Karşılaştırmada tespit etmeye çalıştığımız noktalardan biri Seyf-i Sarâyî'nin çevirisinin içine, konudan sapmadan ve aynı çerçevede değindiği kendi beyitlerdir, bunları aşağıda başlık halinde belirtmekteyiz. Bu ise Seyf-i Sarâyî'nin iyi bir şair ve edip olarak yetiştirilmiş ve Farsçaya iyi derecede hakim olduğunun kanıtıdır. Bunun dışında Seyf-i Sarâyî, Sa'dî'nin *Gülistân*'ında geçen bazı beyitleri genişleterek birkaç beyit halinde çevirmeyi başarmış hatta çeviriyi daha güzel ve beğenilir bir hale getirmek için mısraların yerini değiştirmiştir. Örneğin bazen metindeki ikinci mısrayı önce çevirmiştir. Fakat metnin içinde geçen beyitleri çeviriye almayarak, mazmun açısından farklı olan başka beyitler yazdığını da belirtmek gerekir.

Seyf-i Sarâyî, bazen çevirisine aldığı özel isimleri değiştirmiştir. Leyla ile Mecnun'u Ferhad ile Şirin olarak değiştirdiği gibi veya çeviride beyit ve mısraların sırasına uymamıştır, bu uyumsuzluğu bazı hikâyelerin çevirisinde de tespit edilmiştir.

Her hikâyenin başında “Şeyh Sa'dî aytur” ibaresiyle çeviriye başlayan Sarâyî, yeri geldikçe çevirdiği beyitlerde veya Sa'dî'nin adı geçen beyitlerde, kendi adını yazmayı yeğlemiştir. Ancak çeviriye alınmayan bazı beyitlerin yanı sıra birkaç hikâyenin de çevrilmediğini belirtmek gerekir. Özellikle son bâbda çeviriye alınmayan birçok hikmet göze çarpmaktadır yalnız Sarâyî'nin hiç yapmadığı bir işe de bu bâbda rastlamaktayız: Sa'dî'nin *Gülistân* 'ında bulunmayan bir iki tane hikmeti kendi eserine yazmıştır.

Bu makalede Seyf-i Sarâyî'nin kitabı esas alındığı için kitaptaki sayfa ve satır numarası verilmiş ve daha önce söylediğimiz gibi tespit ettiğimiz değişiklikler sayfa numarasından hemen sonra kısaca bir cümle halinde açıklanmıştır.

Kısaca diyebiliriz ki: Seyf-i Sarâyî bu tercümesinde *Gülistân*'ın aslına pek bağlı kalmamıştır. *Gülistân*'daki mensur hikâyelerin tercümeleleri bir dereceye kadar aslına uygun ise de, manzum parçalar oldukça serbesttir. Ayrıca tercüme edilmeyerek atlanan bölümler de vardır. Bu tercümede yer yer Seyf-i Sarâyî'nin kendi şiirleri de bulunmaktadır.

Karşılaştırma sonunda belirttiğimiz Sa'dî'nin *Gülistân*'ında bulunmayan kısımları sırayla sayfa ve satır numarasıyla birlikte aktarmaya çalışacağız:

6 (3b) (3) yana keydi yanğı eşcâr hıl'at / izenip bâğ u bustân tuttı zinet

(4) butaklar aldı bustân-dan yana bâc / çiçekler-den urunup her biri tâc

(5) benfşe boynın igdi gül-ge karşı / açıp 'ahber közin sünbül-ge karşı

(6) bolup muṭrib gülistânlarda bülbül / kılrur miñg türlü nağme birle
gülğul

(7) yana Firdevs-i a' lâ tig bolup bâğ / zümür-rüd rengin aldı tıgme bir nâğ

(8) ammâ bilmek kirek-sen kim teñgri tebâreke ve ta' âlâ

65

(9) sañga munça türlü ni' met ve ziynet anıñg için

(10) birdi kim rızqını ğaflet bilen yimegey-sen ay cân.

8 (4b) (12) sen dağı yazuk kitâbın yazmağıl / ol keremge ğarre bolup
azmağıl

(13) kâhrı otından özünĝni tut yırak.

9 (5a) (1) bolmak isteseñg katında yüzi aq (2) ikseñgen hayr urluqını
biçekesen

(3) kûzege ni kıoysañg anı içkesen (4) munda özünĝ zevk iterge tiş biler

(5) anda hem cennet temâşâsın tiler (6) bu cehân-nıñg râhetin terk itken ir

(7) ol durur hâzretke toğrı kitken ir.

10 (5b) (4) ilk yaz künlerinde bir kün bustān içinde (5) gül-ler arasında bir niçe zarīf ‘ālimler (6) bilen oturup inşā ‘ilminden bahş kılıp (7) ebyāt-ı ğarib ve eş‘ār-ı ‘acib okudum ise ol (8) ‘ālim-lerniñ ulusı ‘arūz ‘ilminden bir müşkil (9) beyt-niñ taqṭı‘ın suvāl itti fi‘l-hāl cevābın (10) işitip ayttı ay edīb-i ğarib sañga bir muvāfıq naşhātım (11) bar qabūl kılsañ ğayr bolğay ayttım buy(u)runğ (12) ayttı şeyḥ sa‘dī gülüstānın türki terceme kılsañ (13) bir şāhib-devlet ir atına *mısrā*‘

11 (6a) (1) yādgārıñ cehānda qalsun dip ol ‘azizniñ (2) mübārek nefesin qabūl itip ayttım inşā‘allāhu (3) ta‘ālā ammā kuvvetim za‘īf turur anıñ kavī (4) ma‘nilerine ayttı e‘aneke’llāhu ay edīb-i ğarib (5) men dağı tañrı-ğa tevekkül kılıp himmet bilin (6) rağbet ili bilen bağlap başladım tamām bolğay (7) dip inşā‘allāhu ta‘ālā ammā bu kitāb atı (8) OL SEBEDEN GÜLİSTĀN BOLDI KİM (10) ‘acāyib ḥikāyāt ve ğarāyib naşāyih ve envā‘-ı laṭāyif (11) bilen mürerreb ve müzeyyen bolup-turur *şir* (12) ay cehān-ı ‘ilm ü üstād-ı hüner / ma‘rifet-niñ menba‘ı şāhib-nazar (13) gül tilese ḥatırıñ tolı tabağ / bu gülüstānımdan oқи bir varağ.

66

12 (6b) (1) gül cemāli bir niçe künde kiçer/ bu gülüstān dāyimā köñgöl açar (2) ol ‘acāyib kim ğarāyib munda bar / ḥusrev ü şirīn içinde qanda bar (3) bu laṭāyif bağı bustānı durur / bülbül-i ma‘ni gülüstānı durur (4) bu sıfatlar birle közlerge tolup/ ni ‘aceb bolsa meşābiḥu’l-kulūb (5) türkiğe qayıp ‘acemden bu kitāb / ma‘rifet-ke açtı sekkiz türlü bāb (6) tıgme bir cāñga müferriḥ bolmağa/ tıgme ḥatırını müşerref kılmağa (7) bu gülüstānğa temāşā kılğan ir / dem-be-dem mlānī yimişin tāze yir (8) cān kaçan bolğay gülüstāndan melūl/ çün körücek şādmān bolur köñgöl (9) ğayr itip bolğan melik-ler nāmdār / kitti qoyup her biri bir yādgār (10) eygü atı qalsa irniñ yaḥşırağ / soñra qalğınça tolı altun revāğ (11) yādgārı qalsa kiş-niñ eygü at/ ölmes ol ir kimde bolsa bu sıfāt (12) bu sıfat-lı ir bu kün ğayrı keşir / mısr içinde bar bir ‘arīf emīr (13) eygülük-tür dem-be-dem ilge işi / cāh u devlet fetḥ u muşrat-tur işi.

13 (7a) (1) luṭf u aḥlāqı (u?) kerem kānı durur / eygü atı dāyimā tilde yürür (2) dīn ü dünya devleti zātı şerīf / ma‘rifet-niñ ma‘deni özi zarīf (3) bu gülüstān ziyneti batḥāş big / ḥācibü’l-ḥuccāb-ı şulṭān ḥāş big (4) her tirige cān bigin ilge yarar/ olturup yarğı yararda kıl yarar (5) ḥağ ta‘ālā devletin kılsun ziyād / dünyi-din alsun tana‘‘um birle dād (6) ay melek-şüret melik nuşret-‘inān / cūd içinde ḥatim-i ṭāyy-i zamān (7) bedr-i devlet ‘āleme qutlu yüzüñ /

kim bilig bahri özünġ cevher sözünġ (8) bilgili fāris-sen ol arslan yürek / kim
 bu kün ‘anter saŋġa mihter kirek (9) sen-sen ol leşkerde şaflar üzgen ir / ir
 deminde irdemin körgüzgen ir (10) körmedim ‘ārif nazirünġ cevheri / dürr-i
 ma‘nī-ge mubaşşır müşteri (11) nazm itip körkli du‘ālar zātınġa / taŋġ hediye
 keltürüp-men atınġa (12) ol hediye bu kitāb irür müfid / cümle elfāzı tolı
 ma‘nī cedīd (13) özine bolup mübārek bu kitāb / dāyim alsun nef‘ mundan
 şeyġ (u) şāb.

14 (7b) (1) eygü atı bābı (yādı?) birle köp zamān / tāze bolsun bu
 gülistān-ı cihān

(2) bu gülistān bāġbānı ol edīb / kim sarāyī seyf irür nazmı ġarīb.

15 (8a) (10) ve (11) tilesenġ bolmaġa ma‘rūf-u kerġi / cüneyd ü şeyġ şibli
 şuhbetin kıl

16 (8b) (13) zarūret hāletinde kim kaçargā tapmasa bir yol

19 (10a) (10) Bir sultān(n)ınġ üç oġlı bar idi.

22 (11b) (4) oġlan ayttı ay irenler yat çerige ot urunġ

(5) yā barıp ‘avrat kumāşın kiyip ivde oturunġ.

23 (12b) (11) sığar bir hucra-ġa on ikki mihmān

(12) bir iklīme sığışmaz ikki sultān.

26 (13b) (11) ya‘nī hiç oġlan toġmas illā evvel toġar köni-lik

(12) üstüne sonġra anı atası anası yehūdī daġı

(13) naşrānī dağı mecūsi kıllurlar.

27 (14a) (1) Metinde Nūh diye yazıldığı halde çeviriye Lūt diye aktarılmış ve ona göre de başka beyit yazılmıştır.

Lūt-niñ ivdeşi yavuzlarğa / uyğan üçün cehenneme gitti

28 (14b) (5) ya‘nī bislendiñ anıñ sūti bile dağı ulğaydıñ (6) benim katımda pes kim haber birdi sañğa kim sen böri (7) oğlı-sen kaçan kim bir kim-irseniñ biti-şi yaman (8) bolsa fāyide kılmās aña edeb kılğıcınıñ edebi. (9) böriñ balası bolur ‘ākıbet / atası kibi ol hārāmī böri (10) niçe köp yidürsenğ sañğa bir kün ol / urur zaħm andan sığına yūri.

30 (15b) (4) çūn dost seni sevüp hemişe közler

(5) düşmen-niñ içi yanıp ni bolsa sözler.

38 (19b) (11) ayırmak küç bilen ‘ayn-ı haṭā-dur.

45 (23a) (6) kaçan kim bahādur hamle kıllur tutmağa dağı

(7) aç qarın-lı yig tutar kaçmak-nı.

54 (27b) (1) ya‘nī āgāh bolğıl kayurmağıl elbette belā üstünde

(2) anıñ üçün kim bahşış-li teñgri-niñ luṭf-ları (3) bar durur.

60 (30b) (9) il yiterde eygölük kıl ay fulān (10) kim atıñ qalgay cehānda cāvidān.

62 (31b) (4) kilip-tür hoş aña cevır itmek ilge (5) ilinde bir niçe kün bar cāhı.

75 (38a) (1) seni sen küç bile otqa yaqar-sen

80 (40b) (2) Metinde *Fir‘avn* kelimesi bulunmamaktadır.

bir niçe kün şabr kılğıl kim bu yir / ay niçe fir‘avn mağzın tāze yir

روزکی چند باش تا بخورد / خاک مغز سر خیال اندیش

80 (40b) (11) qarınça hātırın āzār kıılma (12) süleymānça ilinḡde bolsa kuvvet.

81 (41a) (10) tapup maḡām-ı ‘ālī bolḡay melik-şifat ol.

83 (42a) (11) Metinde Pervān “Ülker” geçiyor.

ušta körünür şamer yanınca keyvān

بیاید گفت آنک ماه و پروین

83 (42a) (12) Metinde şeyyād “hilekār” geçiyor.

bir şeyyāh saçın örüp

شیادی گیسوان بافت که "عَلَویم..."

69

90 (45b) (11) Metindeki kelime *boḡaz* değil *karın*.

ay boḡaz ḡānī^c it bir itmekke

ای شکم خیره به نانی بساز

91 (46a) (4) bilür-sen kim cehān-ninḡ meclisinde (5) tutar ilge ḡadaḡnı rāst sāḡī.

92 (46b) (4) ol tekellüm-den saḡa ḡoş-dur sükūt (5) kim ḡaṡa sözde yiginçe infī‘āl.

97 (49a) (6) **ikinci bāb** *fāḡr* aḡlaḡı içinde turur

در اخلاق درویشان

100 (50b) (9) ehl-i şafā yüzde ni ise ẓafāda oldur aşı yaman (10) münāfīk kibi degüldür şî'ar

(11) alınıñ yavaş koy bigin müşfīk yār (12) artunğda bōri kibi teriñni yırtar.

104 (52b) (5) niçün ay zāhid-i sālūs ve zerrāk (6) bu zühdünğni derāhimge satar-sen.

127 (64a) (7) bir 'azīz ayttı mañga niçün bu kün (8) na'ra urduñ işitip kuşlar ünün.

127 (64a) (11) ol hacāletden revān na'ra urup (12) bilmedim men ẓanda kiktenim yürüp.

128 (64b) (12) seher vaqtında ol 'ābidge bülbul (13) bu nükteni okudı ādemī tig.

137 (69a) (3a) çağırdı koy mürüvvet ol degüldür (3b) irenlerden bu hilet yol degüldür.

142 (71b) (10) bir melik tañg namāzın ẓılıp hācet (11) tilep ayttı.

147 (74a) (4) anı körüben ẓılır özüm 'ayş u ẓarab (5) niçük kilip oturup temāşā ẓılsa.

155 (78a) (9) aşıkkan ir bilen yoldaş bolma.

156 (78b) (8) işitkil bu hikāyet ni haber dir (11) küyev 'āşık dağı ẓız özden irdi

(12) öperde nāgah oynap tiş batırdı. (13) dudağna tişi muhkem ötürdi.

158 (79b) (8) körksüz ipçiniñ iri közsüz kirek (9) ger körer bolsa yüzün birür ẓalāk.

176 (88b) (9) hākim u hayy u bākī mālīkū'l-mülk (10) tutar hikmet bilen her bir ẓulunı.

188 (94b) (12) anı kim haḳ ḥalāṣ itse belādan (13) kiter ile alıp ṣayyād aḡın.

206 (103b) (7) yoḳ ise ni bilür ol ādemī kim (8) tana‘‘um birle ivde bisleniptur.m itme

209 (105a) (4) tācir ki hemīṣe mekseb itkey bir kün (5) mālın alıban anıḡ ḥarāmī yorlar.

214 (108a) (3) mühmel sözün oturup işitme / dīnine ziyān iter ḳoyup kit.

217 (109a) (2) mecālisde oturḡan ir söziniḡ (3) bilürsen evveliniḡ āḡır bar.

218 (109b) (6) ḥoca Muḥammed yezdī aytur bir iv satun (7) aldım.

220 (110b) (9) iy ‘ilm-i nücüm içinde dīnār / didiḡ ki ḥamel ṭabī‘atı bar.

223 (112a) (13) bu köḡülller ṣafāsın ol nāḥoṣ / nefesiḡ bī-gümān yaḳın kiterür.

239 (120a) (3) ḳarṣumda kilip turḡan bilsem ‘acebā nimdür

(4) kim ṣuḥḥbeti cevrenden ‘aynım tüni kün nemdür

243 (122a) (11) Bu iki beytni bediḥa aytım.

246 (123b) (3) vücudunḡnıḡ ḳatnda ay ser-efrüz

(4) yaḳın bil kim bu ḳuldan kilmes āvāz

253 (127a) (13) ‘arab velāyetinde meṣel ayturlar

254 (127b) (3) yana ḡāzī yārānlarına ayttı anıḡ bigin ḳattı yüzli yumuṣaḳ

263 (132a) (5) **altıncı bāb** ḳarılık daḡı za‘īflik ṣıfatı içinde turur

264 (132b) (1) tiledim bir zamān körsem cehannı

(2) dirîgâ boldı közüm bebegi ces

268 (134b) (9) ay özge du‘âsından cevriñg mañga köp yağşı

(10) köñglümde muşavverdür cânım bu yüzüñg nağşı

273 (137a) (5) ve (8)’de geçen *rüstem* ismi metimde bulunmamaktadır.

288 (144b) Aşağıdaki Arapça cümle metinde bulunmamaktadır:

(9) قوله فاذا نفخ في الصور فلا انساب بينهم

302 (151b) (9) âdemîniñ şerefi ħilm ü ħayâ cûd u sücûd

(10) kim yürise bu şıfatda siver anı ma‘bûd.

318 (159b) (8) **sekizinci bâb** şuhbet edebi içinde turur

334 (167b) (11) ay cemâli münîr şems menğiz / tileseñg bolmağa hemişe

‘azîz

(12) âdemi ‘aybını körüp aşça / igri sözni köni dip ant içme.

351 (176a) (10) ħikmet her kim ögüt işitip (11) tutmasa melâmeta tuş bolur şî‘r

(12) işitip tutmasa her kim naşîhat / bolur ol ħalk ara dâyim fażîhat

355 (178a) (7) biz naşîhat şartın oş kılduğ beyân / kim işitmes bolsa bizge ni ziyân

(8) ol biligli kim işitip iş iter / lâ-cerem mağşûdına âsân yiter

(9) yol üçün auğ anuğ itmek kirek / çûn bu menzilden köçüp kitmek kirek

(10) munda dâyim eygülük itken kişi / cennet içinde temâşâdur işi

(11) müddet-i hicret yidi yüz toğsan üç / yıl idi kim az idi ‘âlemde küç

(12) evveli şevvāl idi kim ay ‘azīz / ḥatm oldı bu gülistān nāmemiz

(13) kāmīl ir ‘ayb istemes közler hüner / müdde‘ī közlep hüner ‘aybın kizer

356 (178b) (1) dem-be-dem bu renc içindedür ḥasūd / körgüzür dāyīm mürüvvet ehl-i cūd

(2) yā ilāhī sen murādın bir aṅḡa / kim bu miskīnni du‘ā birle aṅḡa

(3) ḥayr öze tut bu kitābet kātibin / raḥmetiṅ birlen ḡanī kıl şāḥibin

(4) enbiyānıṅ ‘izzī evrādı üçün / evliyānıṅ her seḥer yādı üçün

(5) kıl nazar deyf-i sarāyī yarlıḡa (6) ‘afv itip yazuklarını yarlıḡa

(7) ol koyup kittī cehānda yādgār (8) bu gülistānnı ṭārī çūn nev-bahār.

Karşılaştırmadan yola çıkarak ve tespit edilen noktaları göz önünde bulundurarak şu sonuca varmaktayız ki: Seyf-i Sarāyī sadece düz çeviri yaparak kitabın asıl amacından uzaklaşmamıştır dolayısıyla yeri geldikçe çevirinin metne verdiği zayıflık sezdiği an hemen menti değiştirmeyi başarmıştır ve gereken değişiklikleri yapmıştır. Bu ise Sarāyī’nin kuvvetli sanatkarlığını ortaya koymakta ve her iki dili ne kadar iyi bildiğini ve kullandığını göstermektedir. Onun İran edebiyatının bütün inceliklerini çok iyi bildiği ve yaygın şiir türlerini aynı derecede kullanabildiği yazdığı nazirelerden anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

“**Seyf-i Sarâyî: Gülistân Tercümesi**”, Haz. Ali Fehmi Karamanlıoğlu, Türk Dil Kurumu yayınları: 544, Ankara 1989.

“**Gülistân-i Sa‘dî**”, Haz. Nurullah İzed-perest, Merv Yay. Tahran 1988.

“**Gülistân**”, Haz. Doktor Halil Hatip Rehber, Safî Alişâh Yay. 3. baskı, Tahran 1983.